

Waterakkoord

Klimaatbestendige wateraanvoervoorzieningen (KWA)
en
Doorvoer Krimpenerwaard (DKW)

*Alternatieve zoetwateraanvoer
West-Midden-Nederland
2025*

Definitieve versie: 10-12-2024

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

HOOGHEEMRAADSCHAP
DE STICHTSE
RIJNLANDEN

Hoogheemraadschap van
Rijnland

Hoogheemraadschap van
Delfland

Hoogheemraadschap van
Schieland en de Krimpenerwaard

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. Deelnemers aan het waterakkoord.....	5
3. Afspraken	6
 Bijlage 1. Definities en afkortingen	14
Bijlage 2. Toelichting	16
Bijlage 3. Kaart met aanvoerroutes	23
Bijlage 4. Historisch perspectief	24

1. Inleiding

Doel van het waterakkoord

Tijdens langdurig droge perioden, in combinatie met een lage Rijnafvoer en een hoge watervraag, kan de Hollandsche IJssel verzilten of dreigen te verzilten. De zoetwatervoorziening van **West-Midden-Nederland** kan dan via de reguliere aanvoerroutes onvoldoende worden geborgd. In die situatie kan **zoetwater** vanuit de Lek en het Amsterdam-Rijnkanaal via de onderstaande vier **alternatieve routes** naar de regio worden aangevoerd:

1. Leidsche Rijn - Oude Rijn (via beheergebied De Stichtse Rijnlanden).
2. Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (via beheergebied De Stichtse Rijnlanden).
3. Lopikerwaard (via beheergebied De Stichtse Rijnlanden).
4. Krimpenerwaard (via beheergebied Schieland en de Krimpenerwaard).

De afspraken over een doelmatige inzet hiervan zijn vastgelegd in het waterakkoord Klimaatbestendige wateraanvoervoorzieningen en Doorvoer Krimpenerwaard - *Alternatieve zoetwateraanvoer West-Midden-Nederland*, afgekort: waterakkoord KWA – DKW.

Een nieuwe naam voor het waterakkoord

De routes 1, 2 en 3 via het beheergebied van De Stichtse Rijnlanden waren onderdeel van het vorige waterakkoord KWA. De 4^e route door de Krimpenerwaard, via het beheergebied van Schieland en de Krimpenerwaard, is nieuw en hoort nu ook bij het waterakkoord. Daarom heet het waterakkoord nu 'Waterakkoord KWA - DKW'. Om aan te geven waar het waterakkoord over gaat is ook een ondertitel opgenomen: *Alternatieve zoetwateraanvoer West-Midden-Nederland*.

Actualisatie waterakkoord

Het waterakkoord KWA is voor het laatst geactualiseerd in 2017. Vanwege een aantal ontwikkelingen is het noodzakelijk het waterakkoord opnieuw te actualiseren, namelijk:

- De in 2024 afgeronde werkzaamheden waarmee de aanvoercapaciteit van de KWA is vergroot, en de noodzaak om afspraken te maken over deze extra capaciteit.
- De evaluaties van de inzet van de KWA in 2018 en 2022, waarin onder andere het advies is gegeven om de organisatie- en besluitvormingsstructuur van de KWA te vereenvoudigen.
- Het doorvoeren van water door de Krimpenerwaard, wat in 2018 en 2022 een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan de zoetwatervoorziening van West-Midden-Nederland.
- De realisatie van de Doorvoerroute Krimpenerwaard, die naar verwachting vanaf 2027 volledig inzetbaar zal zijn.
- Het ontbreken van een duidelijke koppeling met het Regionale Droogte Overleg (RDO) en de Slim Watermanagement redeneerlijnen over watertekort.
- De recente actualisaties van de waterakkoorden Rijnland – De Stichtse Rijnlanden en Hollandsche IJssel en Lek.

Waterbeheer West-Midden-Nederland in droge perioden

West-Midden-Nederland is de regio tussen grofweg de Lek en de Nieuwe Waterweg in het zuiden, het Amsterdam-Rijnkanaal in het oosten en het Noordzeekanaal in het Noorden. Het waterbeheer in deze regio wordt uitgevoerd door vier hoogheemraadschappen en Rijkswaterstaat.

Ps. In bijlage 3 is een kaart opgenomen met de ligging van de verschillende hoogheemraadschappen en de vier alternatieve zoetwateraanvoerroutes.

Tijdens droge perioden heeft de regio West-Midden-Nederland zoetwater nodig voor peilhandhaving en de verschillende functies in het gebied, zoals landbouw, natuur en drinkwater. Onder reguliere omstandigheden vindt de zoetwateraanvoer plaats via de Nieuwe Maas, de Lek, het Amsterdam-Rijnkanaal, de Hollandsche IJssel en het Brielse Meer.

Eén van de grootste zoetwaterinlaatpunten bevindt zich bij boezemgemaal Gouda in de bovenloop van de Hollandsche IJssel.

De Rijn voert zoetwater aan voor de Lek en de Hollandsche IJssel. Deze rivieren staan via de Nieuwe Maas en de Nieuwe Waterweg in open verbinding met de Noordzee. Onder normale omstandigheden is de aanvoer van de Rijn voldoende hoog om de Lek en de Hollandsche IJssel zoet te houden. Echter, bij afnemende Rijnaanvoer in combinatie met een hoge watervraag in de regio, is de tegendruk te klein, waardoor verzilt water (als gevolg van de invloed van de Noordzee) ver de regio kan indringen. Hierdoor kunnen de inlaatpunten van de waterschappen verziltten, beginnend bij de inlaatpunten aan de Nieuwe Maas. Zonder beheermaatregelen zal uiteindelijk ook de Hollandsche IJssel verziltten, waardoor de zoetwatervoorziening van een groot deel van West-Midden-Nederland onvoldoende kan worden geborgd.

Om West-Midden-Nederland in droge perioden, ook bij lage Rijnaanvoer, van voldoende zoetwater te kunnen blijven voorzien, zijn eind jaren tachtig van de vorige eeuw de zogenaamde Kleinschalige Wateraanvoervoorzieningen gerealiseerd (KWA), later hernoemd tot Klimaatbestendige Wateraanvoervoorzieningen. De KWA is een systeem van inlaten, watergangen, stuwen en pompen waarmee zoetwater vanuit het Amsterdam-Rijnkanaal en de Lek via het beheergebied van De Stichtse Rijnlanden naar Rijnland, en via Rijnland ook naar Delfland en Schieland kan worden getransporteerd. De afspraken over de inzet van deze werken waren tot en met 2024 vastgelegd in het waterakkoord KWA.

De zeer droge zomers van 2018 en 2022, gekoppeld aan een historische lage Rijnaanvoer, heeft de nationale discussie over de zoetwatervoorziening op scherp gezet. Ook ingrepen zoals de recente verdieping van de Nieuwe Waterweg hebben invloed op de zoutindringing vanaf zee. De vanzelfsprekendheid waarmee West-Midden-Nederland in droge perioden van voldoende zoet water kon worden voorzien, is niet meer. De hoogheemraadschappen bereiden zich samen met Rijk, provincies en de diverse sectoren daarop voor. De KWA speelt hierin een cruciale rol. Eén van de maatregelen is het vergroten van de capaciteit van de aanvoerroutes via het beheergebied van De Stichtse Rijnlanden van 6,8 m³/s naar 15 m³/s. De werkzaamheden hiervoor zijn in 2024 afgerond. Daarnaast wordt gewerkt aan een nieuwe doorvoerroute door de Krimpenerwaard (DKW), waarmee rond 2027 vanuit de Lek tot 5,5 m³/s naar de Hollandsche IJssel kan worden aangevoerd.

Met alleen het vergroten van de zoetwateraanvoer zijn we er niet. Op termijn is in droge perioden steeds minder zoetwater beschikbaar en moet ook naar alternatieven worden gekeken, zoals vermindering van het watergebruik en het omgaan met verzilting. Ook daarop bereiden de waterbeheerders zich voor, samen met diverse overheden en sectoren zoals de provincies, gemeenten, land- en tuinbouworganisaties en de natuurorganisaties.

2. Deelnemers aan het waterakkoord

De ondergetekenden:

- De minister van Infrastructuur en Waterstaat, handelend in de hoedanigheid van bestuursorgaan en als rechtsgeldige vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden, gezeteld te 's-Gravenhage, in deze vertegenwoordigd door de directeur Netwerk Management van Rijkswaterstaat Midden-Nederland, M. Nauta. Hierna te noemen: Rijkswaterstaat.
- Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, vertegenwoordigd door de hoogheemraad, L. de Groot. Hierna te noemen De Stichtse Rijnlanden.
- Hoogheemraadschap van Rijnland, vertegenwoordigd door de dijkgraaf, R. van der Sande. Hierna te noemen Rijnland.
- Hoogheemraadschap van Delfland, vertegenwoordigd door de dijkgraaf P.H. Daverveldt. Hierna te noemen Delfland.
- Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, vertegenwoordigd door de dijkgraaf, P.H. van der Stadt. Hierna te noemen Schieland en de Krimpenerwaard.

De ondergetekenden, gezamenlijk ook aangeduid als "Partijen".

Overwegende dat:

1. er in droge zomers bijzondere omstandigheden zijn waardoor in de beheergebieden van Rijnland, Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard, een tekort aan zoetwater kan ontstaan. Kenmerken van deze omstandigheden zijn: (dreigende) lage Rijnafvoer en/of (dreigende) verzilting van de Hollandsche IJssel in combinatie met een grote zoetwatervraag in de betreffende beheergebieden.
2. in het belang van de zoetwatervoorziening van de betrokken hoogheemraadschappen het noodzakelijk is te beschikken over de in dit waterakkoord aangegeven alternatieve zoetwateraanvoerroutes.
3. de alternatieve zoetwateraanvoerroutes gebruikt kunnen worden om zoetwater uit het Amsterdam-Rijnkanaal en de Lek, via de beheergebieden van De Stichtse Rijnlanden en Schieland en de Krimpenerwaard, door te voeren naar Rijnland, Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard.
4. dit waterakkoord tot doel heeft het maatschappelijk nut van de inzet van de alternatieve zoetwateraanvoerroutes te maximaliseren en de negatieve maatschappelijke impact te minimaliseren door te handelen als één waterbeheerder.
5. dit waterakkoord tot doel heeft een doelmatig beheer en een doelmatige verdeling van het beschikbare zoete water te bereiken. Daarvoor zijn in dit waterakkoord afspraken gemaakt over de (maximale) hoeveelheden uit te wisselen zoetwater, de taken en verantwoordelijkheden, de besluitvorming en de kostenverdeling.
6. het waterakkoord relaties heeft met andere waterakkoorden die in het gebied van kracht zijn, te weten:
 - a. waterakkoord Delfland – Schieland en de Krimpenerwaard;
 - b. waterakkoord Hollandsche IJssel en Lek;
 - c. waterakkoord Noordzeekanaal en Amsterdam-Rijnkanaal;
 - d. waterakkoord Rijnland – Delfland;
 - e. waterakkoord Rijnland - De Stichtse Rijnlanden.
7. de uitvoering van de afspraken in dit waterakkoord in afstemming gebeurt met het Regionaal Droogte Overleg West-Midden-Nederland (RDO) en de Landelijke Coördinatiecommissie Watervdeling (LCW).
8. afspraken met gemeenten en bedrijven niet in dit waterakkoord, maar door vergunningen of separate overeenkomsten worden geregeld.
9. met het van kracht worden van de Omgevingswet per 1 januari 2024 het waterakkoord een geschikt instrument is en blijft om efficiënte afspraken tussen waterbeheerders te maken. Meer specifiek is het waterakkoord een bestuursovereenkomst: een schriftelijke afspraak tussen beheerders van watersystemen binnen eenzelfde stroomgebied over de uitvoering van het vigerende waterbeleid.

3. Afspraken

Partijen komen het volgende overeen:

Artikel 1. Regionaal watertekort

Tijdens langdurig droge perioden, gecombineerd met een lage Rijnaafvoer en een hoge watervraag, kan de Hollandsche IJssel verzilten of dreigen te verzilten. De zoetwatervoorziening van West-Midden-Nederland kan dan via de reguliere aanvoerroutes onvoldoende worden geborgd. We spreken dan van een regionaal watertekort. In dat geval kunnen de alternatieve zoetwateraanvoerroutes in gebruik worden genomen. In de volgende artikelen zijn de gemaakte afspraken hierover uitgewerkt.

Artikel 2. Fasering

- a. Bij inzet van de alternatieve zoetwateraanvoerroutes worden de volgende fases onderscheiden. Per fase is aangegeven wat deze fase inhoudt, welke signaalwaarden aanleiding geven om te besluiten over het instellen van deze fase en wie het besluit neemt om deze fase daadwerkelijk te laten ingaan.

Fase	Verwacht debiet Rijn te Lobith*	En/of verwacht chloridegehalte te Gouda*	Verantwoordelijk team**
Voorbereiding op ingebruikname. Maximale aanvoer van 3 m ³ /s via sluis Bodegraven en/of de Waaiersluis	<1450 m ³ /s <i>en dalende tendens</i>	>150 mg/l	Operationeel team
Uitvoering Zowel volledige als gedeeltelijke inzet.	<1250 m ³ /s <i>en dalende tendens</i>	>150 mg/l <i>en tendens naar 200 mg/l</i>	Beraadsgroep
Beëindiging	>1250 m ³ /s <i>en stijgende tendens</i>	<150 mg/l <i>en dalende tendens</i>	Beraadsgroep
Nazorg (Financiële) afwikkeling, inclusief evaluatie inzet KWA-DKW	<i>Niet van toepassing</i>		Beraadsgroep

* De signaalwaarden zijn opgesteld conform de Slim Watermanagement redeneerlijn watertekort Rijn-Maasmonding.

** Zie artikel 3 waarin de verantwoordelijkheden van de diverse teams zijn uitgewerkt.

- b. Het besluit tot daadwerkelijke overgang naar een volgende fase is afhankelijk van weersverwachtingen, getijgemiddelde waterstandshoogte Hoek van Holland, verwachte rivierafvoer, chloridewaardes en watervraag in het beheergebied van één of meerdere partners. En, de verwachting dat deze situatie langere tijd aanhoudt.

Artikel 3. Organisatie en taken

Om te komen tot een goede inzet van de alternatieve zoetwateraanvoerroutes wordt de volgende organisatiestructuur onderscheiden.

a. **Ondersteunende en coördinerende rollen:**

- I. Technisch coördinator (medewerker van Rijnland). De technisch coördinator heeft een signalerende en coördinerende functie als de alternatieve zoetwateraanvoerroutes worden ingezet, inclusief de voorbereiding daarop.
- II. Communicatiecoördinator (communicatieadviseur van Rijnland).
- III. Secretaris van de beraadsgroep en de bestuurscommissie (medewerker van Rijnland). Deze verzorgt de verslaglegging en organiseert bijeenkomsten.

b. Operationeel team:

- I. Bestaat uit de operationele vertegenwoordigers van alle betrokken partijen, inclusief de communicatie coördinator.
- II. De technisch coördinator zit het operationeel team voor.
- III. Besluit tot aanvang en de beëindiging van de voorbereidingsfase op grond van de omstandigheden als genoemd in artikel 2.
- IV. Adviseert de beraadsgroep over de aanvang en beëindiging van de uitvoeringsfase.
- V. Zorgt in opdracht van de beraadsgroep voor de feitelijke uitvoering van de inzet van de alternatieve zoetwataanvoerroutes.
- VI. Neemt bij de verschillende handelingen die worden uitgevoerd de volgende documenten in acht:
 - i. Slim Watermanagement redeneerlijnen Amsterdam-Rijnkanaal/Noordzeekanaal;
 - ii. Slim Watermanagement redeneerlijn watertekort Rijn-Maasmonding;
 - iii. Draaiboek droogte RDO West-Midden-Nederland.
- VII. Stemt zowel tijdens de voorbereidings- als de uitvoeringsfase op basis van de actuele situatie en de prognoses de benodigde inzet af. Dit in nauwe samenwerking met het Regionale Droogte Overleg (RDO). Het RDO stemt indien relevant af met de LCW.
- VIII. Besluit bij unanimititeit. Indien dat niet mogelijk is, wordt opgeschaald naar de beraadsgroep.
- IX. Voert na een verzoek van de beraadsgroep een evaluatie uit van de gepleegde inzet.

c. Beraadsgroep:

- I. Bestaat uit een directeur (of vertegenwoordiger hiervan) van alle in hoofdstuk 2 weergegeven partijen. Rijnland levert de voorzitter.
- II. De technisch coördinator, de communicatiecoördinator en de secretaris nemen als adviseurs deel aan de vergaderingen van de beraadsgroep. Deze adviseurs nemen niet deel aan de besluitvorming.
- III. Vertegenwoordigers van de provincie Zuid-Holland, waterschap Amstel, Gooi en Vecht en Rijkswaterstaat West-Nederland Zuid nemen als adviseurs deel aan de vergaderingen van de beraadsgroep. Deze vertegenwoordigers nemen niet deel aan de besluitvorming.
- IV. Besluit tot aanvang en beëindiging van zowel de uitvoerings- als de nazorgfase op grond van de omstandigheden als genoemd in artikel 2 (en dus tot de gedeeltelijke of volledige inzet).
- V. Is tijdens de uitvoeringsfase verantwoordelijk voor een effectieve inzet van de alternatieve zoetwataanvoerroutes (de uitvoering wordt verzorgd door het operationeel team).
- VI. Adviseert bij onvoorziene situaties, zoals calamiteiten, hoe dan het beste gehandeld kan worden.
- VII. Wordt, op verzoek van één van de partijen, door de voorzitter bijeengeroepen.
- VIII. Draagt zorg voor communicatie naar derden met betrekking tot de inzet van de alternatieve zoetwataanvoerroutes (zie ook artikel 6).
- IX. Besluit over de (eventuele) verrekening van extra kosten van de inzet van maatregelen.
- X. Besluit bij unanimititeit. Indien dat niet mogelijk is, wordt opgeschaald naar de bestuurscommissie.
- XI. Informeert de bestuurscommissie over aanvang en beëindiging van de verschillende fases en (eventuele) calamiteiten rond de inzet van de alternatieve zoetwataanvoerroutes.
- XII. Is na inzet van de alternatieve zoetwataanvoerroutes verantwoordelijk voor een evaluatie. Deze evaluatie belegt de beraadsgroep bij het operationeel team.
- XIII. Wordt vertegenwoordigd door de voorzitter.

d. Bestuurscommissie:

- I. Bestaat uit de dijkgraven van alle in hoofdstuk 2 weergegeven hoogheemraadschappen (of vertegenwoordigers hiervan) en de hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Midden-Nederland (of een vertegenwoordiger hiervan). Rijnland levert de voorzitter.
- II. De voorzitter van de beraadsgroep (of een vertegenwoordiger hiervan), de technische coördinator, de communicatiecoördinator en de secretaris nemen als adviseurs deel aan de vergaderingen van de bestuurscommissie.
- III. Wordt in beginsel alleen bijeengeroepen in bijzondere (calamiteuze) omstandigheden. Denk aan besluiten van het MTW (Managementteam Watertekorten) die gevolgen kunnen hebben voor de zoetwaterbeschikbaarheid van West-Midden-Nederland en/of indien de beraadsgroep niet met unanimititeit een besluit kan nemen.
- IV. Wordt, op verzoek van één van de partijen, door de voorzitter bijeengeroepen.

- V. Besluit over het verrekenen van eventuele schadeclaims.
- VI. Besluit bij unanimiteit. Indien dat niet mogelijk is, treedt artikel 10 in werking.
- VII. Wordt vertegenwoordigd door de voorzitter.

Artikel 4. Verplichtingen wateraanvoer

- a. Wanneer besloten is tot aanvang van de voorbereidingsfase en/of de uitvoeringsfase, spannen de partijen zich in (inspanningsverplichting) om zoetwater voor de beheergebieden van De Stichtse Rijnlanden, Rijnland, Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard, te leveren, door te voeren dan wel daaraan medewerking te verlenen. Dit conform de hoeveelheden zoals weergegeven in artikel 5.
- b. Rijkswaterstaat spant zich in (inspanningsverplichting) om voor de alternatieve zoetwateraanvoerroutes, onder de gegeven omstandigheden, de volgende hoeveelheden zoetwater te leveren cq. de omstandigheden te creëren dat onderstaande hoeveelheden zoetwater kunnen worden onttrokken:
 - i. Vanuit het Amsterdam-Rijnkanaal: totaal 19,5 m³/s
7 m³/s via gemaal De Aanvoerder, 9 m³/s via het Noordergemaal, 0,5 m³/s via inlaat Haarrijn en 3 m³/s via Noodopstelling Zuidersluis;
 - ii. Vanuit de Lek: totaal 13 m³/s
7,5 m³/s ten behoeve van de Lopikerwaardroute, 5,5 m³/s ten behoeve van Doorvoer Krimpenerwaard.
- c. Rijkswaterstaat is niet gehouden de in lid b. genoemde inspanningsverplichting na te komen, indien het Managementteam Watertekorten (MTW), op basis van een advies van de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling, besluit (onder andere op basis van de verdringingsreeks) dat er minder zoetwater voor de regio beschikbaar is.

Artikel 5. Zoetwaterverdeling

- a. Tijdens de voorbereidingsfase wordt maximaal 3 m³/s aangevoerd naar Rijnland. Voor dit water geldt de verdeling als genoemd in artikel 5 onder d. sub ii.
- b. Tijdens de uitvoeringsfase wordt (bij voldoende aanbod, een maximale inzet van de alternatieve zoetwateraanvoerroutes en volledige beschikbaarheid van de DKW vanaf 2027) het zoete water uit het Amsterdam-Rijnkanaal en de Lek als volgt over de hoogheemraadschappen verdeeld:

Via de aanvoerroutes van De Stichtse Rijnlanden

- i. De Stichtse Rijnlanden voert via sluis Bodegraven en de Waaiersluis 15 m³/s aan naar Rijnland. In principe 11 m³/s via sluis Bodegraven en 4 m³/s via de Waaiersluis, maar in de praktijk kan ook een andere verdeling worden gehanteerd, zie ook de toelichting;
- ii. Van deze 15 m³/s wordt 2,9 m³/s via gemaal Dolk (Leidschendam) doorgevoerd naar Delfland en wordt 1 m³/s (via de Waaiersluis) toegevoegd aan de zoetwaterzone Hollandsche IJssel*. Netto is er voor Rijnland 11,1 m³/s bestemd;
- iii. Delfland voert, van de via Rijnland aangeleverde 2,9 m³/s, 1,1 m³/s via de Bergsluis door naar Schieland en de Krimpenerwaard. Netto is er voor Delfland 1,8 m³/s bestemd.

Via de aanvoerroute van Schieland en de Krimpenerwaard

- iv. Schieland en de Krimpenerwaard voert via de Doorvoerroute Krimpenerwaard 5,5 m³/s vanuit de Lek aan naar de zoetwaterzone in de Hollandsche IJssel;
- v. Vanuit aanvoer via de DKW naar de zoetwaterzone Hollandsche IJssel onttrekken zowel Rijnland als Schieland en de Krimpenerwaard elk maximaal 2,25 m³/s. 1 m³/s is bestemd voor de zoetwaterzone* zelf.

* De 1 m³/s die via de Waaiersluis naar de zoetwaterzone wordt aangevoerd en de 1 m³/s vanuit de DKW vormen een surplus van 2 m³/s voor de zoetwaterzone Hollandsche IJssel.

Ps. In de toelichting zijn de hoeveelheden ook in tabelvorm weergegeven.

- c. Totdat de Doorvoer Krimpenerwaard (DKW) volledig operationeel is (naar verwachting vanaf 2027) kan via de Krimpenerwaard al zoetwater naar de Hollandsche IJssel worden aangevoerd (circa 3 m³/s), maar de aanvoer daarvan is vanwege lokale beperkingen niet vanzelfsprekend.

Door het operationeel team wordt tot 2027 bepaald hoe het beschikbare DKW-water dan het beste kan worden verdeeld, rekening houdend met de optredende verzilting en het instandhouden van de zoetwaterzone in de Hollandsche IJssel.

- d. Indien er minder dan 15 m³/s via het beheergebied van De Stichtse Rijnlanden via Bodegraven en/of de Waaiersluis naar Rijnland wordt aangevoerd geldt de volgende verdeling (conform afspraken/verdeling uit het vorige waterakkoord):
- i. Bij een wateraanvoer gelijk aan en/of groter dan 6,9 m³/s: Delfland krijgt 2,9 m³/s waarvan 1,1 m³/s doorgevoerd moet worden naar Schieland en de Krimpenerwaard. Het resterende deel is voor Rijnland;
 - ii. Bij een wateraanvoer kleiner dan 6,9 m³/s zal het dan beschikbare water conform de volgende percentages worden verdeeld:
 - Rijnland: 58%;
 - Delfland: 26%;
 - Schieland en de Krimpenerwaard: 16%.

Ps. In de toelichting is bovenstaande verdeling in concrete hoeveelheden uitgewerkt.

- e. Bij het niet op maximale capaciteit inzetten van de wateraanvoer is de toestand van het watersysteem (zowel het ontvangende systeem als het aanvoersysteem) leidend in de keuzes welke routes worden ingezet, en niet de verschillen in financiële verrekening op basis van artikel 8 van dit akkoord.
- f. Uitgangspunt is dat de zoetwaterzone in de Hollandsche IJssel zo lang als mogelijk in stand wordt gehouden om verzilting van inlaatpunten op de bovenloop van de Hollandsche IJssel te voorkomen. Er wordt gestuurd op actuele chloridegehalten. Daarbij zal naar verwachting een surplus van 1 tot 2 m³/s nodig zijn. Dit is situatie afhankelijk. Het operationeel team beoordeelt op basis van metingen en de werkelijke aanvoer en onttrekkingen welk surplus er wordt toegevoegd. Besluitvorming over vergroting onttrekking uit de zoetwaterzone in de Hollandsche IJssel en/of (gedeeltelijk) stopzetten van de toevoer naar die zoetwaterzone vindt plaats in de beraadsgroep. Overwegingen om te komen tot inzet (het opgebruiken van de voorraad zoetwater) van de zoetwaterzone in de Hollandsche IJssel zijn:
- Een aanvoerbeperking als gevolg van keuzes in de nationale waterverdeling;
 - Een aanvoerbeperking (bijvoorbeeld als gevolg van uitval van een aanvoergemaal) in één van de watersystemen van de partners waardoor er tijdelijk via andere routes water moet worden aangevoerd;
 - Calamiteiten in één van de watersystemen van de partners waarbij er tijdelijk extra moet worden doorgespoeld;
 - Een naderende weersomslag;
 - Het naderende einde van het inlaatseizoen waardoor er mogelijk ruimte is om extra water te onttrekken.

Artikel 6. Communicatie

- a. De communicatie over de inzet van de alternatieve zoetwateraanvoerroutes is gericht op het tijdig, adequaat en volledig informeren van de verschillende externe doelgroepen.
- b. De communicatie over de inzet van de alternatieve zoetwateraanvoerroutes gebeurt onder de verantwoordelijkheid van de beraadsgroep.
- c. Het centrale/eerste aanspreekpunt voor brede communicatie over de inzet van de alternatieve zoetwateraanvoerroutes is de communicatiecoördinator van Rijnland. In afstemming met de communicatieadviseurs van de verschillende partijen verzorgt deze de informatievoorziening over de (beoogde) inzet voor pers en media.
- d. De verschillende partijen dragen zorg voor de communicatie over eigen/lokale aangelegenheden en de communicatie in de eigen organisatie.

Ps. In het draaiboek communicatie zijn de verschillende rollen en taken verder uitgewerkt.

Artikel 7. Calamiteiten

- a. Wanneer zich in het beheergebied van één van de partijen een calamiteit voordoet of dreigt voor te doen die de werking van de alternatieve zoetwateraanvoer kan raken, heeft deze partij de inspanningsverplichting de calamiteit te bestrijden. Daarnaast worden de partijen die gevolgen (kunnen) ondervinden van de calamiteit, zo snel als mogelijk geïnformeerd. Afhankelijk van de calamiteit en de impact daarvan wordt dit via het operationeel team en/of de beraadsgroep kenbaar gemaakt.
- b. In geval van calamiteiten in een beheersgebied kan de desbetreffende dijkgraaf of hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat (HID) de verantwoordelijkheid nemen om een alternatieve zoetwateraanvoerroute met onmiddellijke ingang stil te leggen. De betreffende dijkgraaf of HID is per direct verantwoording schuldig aan de voorzitter van de bestuurscommissie. De bestuurscommissie adviseert in dergelijke gevallen of en zo ja wanneer, de wateraanvoer hersteld wordt.

Artikel 8. Financieel

KWA-route: De Stichtse Rijnlanden – Rijnland

- a. In het waterakkoord Rijnland – De Stichtse Rijnlanden is de jaarlijkse vaste bijdrage vastgelegd die Rijnland aan De Stichtse Rijnlanden betaalt voor het instandhouden en conform het waterakkoord KWA - DKW inzetten van de alternatieve zoetwateraanvoerroutes.

KWA-route: Rijnland – Delfland – Schieland en de Krimpenerwaard

Voor het zoete water dat, conform het waterakkoord KWA - DKW, via Rijnland naar Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard wordt aangevoerd geldt het volgende:

- b. Bij de kostenafrekening wordt onderscheid gemaakt naar een variabel bedrag op basis van de daadwerkelijk geleverde hoeveelheden water en een jaarlijks vast bedrag gebaseerd op verwachte (fictieve) af te nemen hoeveelheden water. Dit als een soort van verzekeringspremie voor de vaste kosten die gemoeid zijn met de instandhouding van de aanvoerroutes van De Stichtse Rijnlanden:
 - i. Voor het variabele deel betaalt Delfland aan Rijnland een bedrag van 30 euro per 1.000 m³;
 - ii. Een deel van het water dat Delfland via gemaal Dolk afneemt van Rijnland, wordt doorgevoerd naar Schieland en de Krimpenerwaard. Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard verrekenen onderling, op basis van de daadwerkelijk doorgevoerde/afgenomen debieten, de variabele kosten van dit doorgevoerde water voor het bedrag van 30 euro per 1.000 m³;
 - iii. Delfland betaalt aan Rijnland een jaarlijks vast bedrag van 21.750 euro;
 - iv. Schieland en de Krimpenerwaard betaalt aan Rijnland een jaarlijks vast bedrag van 13.300 euro.

DKW-route: Schieland en de Krimperwaard – Rijnland

Voor het zoete water dat, conform waterakkoord KWA – DKW, via het beheergebied van Schieland en de Krimperwaard via de Doorvoer Krimperwaard naar Rijnland wordt aangevoerd geldt het volgende:

- c. Net als in lid b. wordt ook hier onderscheid gemaakt naar een variabel bedrag op basis van de daadwerkelijk geleverde hoeveelheden water en een jaarlijks vast bedrag gebaseerd op verwachte (fictieve) af te nemen hoeveelheden water:
 - i. Voor het variabele deel betaalt Rijnland aan Schieland en de Krimperwaard een bedrag van 27 euro per 1.000 m³ voor het water dat via de DKW, via de zoetwaterzone, naar Rijnland wordt doorgevoerd. In principe wordt daarbij als uitgangspunt gehanteerd dat 50% van de kosten voor aanvoer van DKW-water naar de zoetwaterzone voor Rijnland zijn, en 50% voor Schieland en de Krimperwaard. Bij specifieke inzetsituaties kan de beraadsgroep besluiten tot een andere verdeling van de kosten;
 - ii. Rijnland betaalt aan Schieland en de Krimperwaard een jaarlijks vast bedrag van 13.300 euro.

Overige

- d. Daarnaast geldt voor de artikelen 8b. en 8c. het volgende:
 - i. De verrekening van de variabele kosten vindt binnen hetzelfde kalenderjaar na inzet van de alternatieve zoetwateraanvoerroutes plaats en maakt onderdeel uit van de evaluatie van de inzet van de KWA-DKW;
 - ii. De verrekening van de jaarlijkse vaste kosten vindt met ingang van 2025 plaats rond 30 juni van dat jaar;
 - iii. Tussen de waterschappen kunnen over het tijdstip van verrekenen nadere pragmatische afspraken worden gemaakt;
 - iv. Tot aan de evaluatie van het waterakkoord:
 - wordt er niet geïndexeerd;
 - vindt er geen verrekening op basis van nacalculatie plaats;
 - vindt er geen herziening van de in deze overeenkomst opgenomen kosten plaats.
- e. De Stichtse Rijnlanden, Rijnland, Delfland en Schieland en de Krimperwaard spreken af om bij de eerstvolgende evaluatie van het waterakkoord over 5 jaar de uitgangspunten voor de kostenverrekening opnieuw te bepalen, zowel voor de KWA-routes als de DKW. In aanloop daarnaar worden in de periode 2025-2029 de daarvoor noodzakelijke (financiële)gegevens geregistreerd, die ten grondslag liggen aan de kostenberekening en de hoeveelheidbepaling.
- f. Wanneer op verzoek van één van de partijen extra maatregelen worden genomen ten behoeve van de alternatieve zoetwateraanvoerroutes (bijvoorbeeld voor de bestrijding van calamiteiten), dan worden daarover vooraf in de beraadsgroep (financiële) afspraken gemaakt.

Artikel 9. Overdracht gemaal De Aanvoerder

Rijkswaterstaat spreekt de intentie uit om het eigendom van gemaal De Aanvoerder over te dragen aan De Stichtse Rijnlanden, mits Rijksbelangen een overdracht niet belemmeren. Indien de Rijksbelangen zich hier niet tegen verzetten, zal Rijkswaterstaat tijdig de benodigde initiatieven nemen richting het Rijksvastgoedbedrijf, zodat de formele overdracht van het gemaal van het Rijk naar De Stichtse Rijnlanden kan plaatsvinden.

Artikel 10. Geschillen

- a. Er is sprake van een geschil wanneer er tussen de partijen onenigheid bestaat over de naleving van dit akkoord.
- b. Geschillen over de naleving van dit akkoord worden in eerste instantie onderling geregeld tussen de bij het geschil betrokken partijen. Indien dat niet tot een oplossing leidt zal via mediation getracht worden tot een oplossing te komen. In onderlinge afstemming wordt een mediator gekozen.
- c. Leidt mediation niet tot overeenstemming, dan wordt het geschil voorgelegd aan de daartoe bevoegde rechter.
- d. Het geschil schorst niet de verplichting tot uitvoering van de overige afspraken uit dit waterakkoord en de medewerking daaraan.

Artikel 11. Evaluatie

Na het inzetten van de alternatieve zoetwateraanvoerroutes, wordt deze inzet na afloop geëvalueerd.

Artikel 12. Inwerkingtreding, looptijd en citeertitel

- a. Het waterakkoord KWA - DKW treedt in werking op 1 maart 2025 en heeft een looptijd van 10 jaar.
- b. Het waterakkoord Kleinschalige Wateraanvoervoorzieningen Midden-Holland 2017 komt met de inwerkingtreding van dit waterakkoord te vervallen.
- c. Dit waterakkoord wordt in 2030 geëvalueerd (of zoveel eerder als nodig) en indien nodig geactualiseerd, inclusief de wijze waarop de kosten worden verrekend (zie artikel 8e.)
- d. Dit waterakkoord wordt aangehaald als: "Waterakkoord Klimaatbestendige wateraanvoervoorzieningen en Doorvoer Krimpenerwaard - *Alternatieve zoetwateraanvoer West-Midden-Nederland 2025*" (afgekort: Waterakkoord KWA - DKW).

Artikel 13. Bijlagen

De volgende bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van dit waterakkoord:

- Bijlage 1. Definities en afkortingen.
- Bijlage 2. Toelichting.
- Bijlage 3. Kaart met aanvoerroutes.
- Bijlage 4. Historisch perspectief.

Aldus overeengekomen:

Utrecht, datum:
Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
de Staat der Nederlanden,

.....
M. Nauta
Directeur Netwerk Management Rijkswaterstaat Midden Nederland

Houten, datum:
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden,

.....
L. de Groot, hoogheemraad

Leiden, datum:
Namens hoogheemraadschap van Rijnland,

.....
R. van der Sande, dijkgraaf

Delft, datum:
Namens hoogheemraadschap van Delfland,

.....
P.H. Daverveldt, dijkgraaf

Rotterdam, datum:
Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard,

.....
P.H. van der Stadt, dijkgraaf

Bijlage 1. Definities en afkortingen

- **Calamiteit:** onvoorziene gebeurtenis, of de dreiging daarvan, waardoor in één of meerdere beheergebieden plotseling een situatie ontstaat van waterverontreiniging, wateroverlast of watertekort en waarvoor het betreffende calamiteitenbestrijdingsplan in werking is gesteld.
- **Calamiteitenbestrijdingsplannen:** de voor de onderscheiden beheergebieden geldende plannen, waarin onder meer de tactische en strategische benadering van calamiteiten, inclusief bevoegdheids- en verantwoordelijkheidsverdeling, zo veel als mogelijk is vastgelegd.
- **DKW:** Doorvoer Krimpenerwaard. Via deze route kan zoetwater vanuit de Lek via de Krimpenerwaard en de Hollandsche IJssel naar Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard worden aangevoerd.
- **KWA:** Klimaatbestendige Wateraanvoervoorzieningen. Het betreft een drietal routes waarmee zoetwater uit de Lek en het Amsterdam-Rijnkanaal via het gebied het beheergebied van De Stichtse Rijnlanden naar de beheergebieden van Rijnland, Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard kon worden doorgevoerd.
- **Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling (LCW):** Komt in actie als er sprake is van een langere periode van droogte en een lage afvoer van de rivieren; wanneer de vraag naar water groter is dan het aanbod. De LCW schetst een landelijk waterbeeld en adviseert over maatregelen om het beschikbare water te verdelen. Dit gebeurt op basis van de verdringingsreeks, waarin is bepaald welke watergebruiker voorrang krijgt in tijden van droogte. De LCW maakt deel uit van het Watermanagement Centrum Nederland en bestaat uit vertegenwoordigers van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de Unie van Waterschappen en het Interprovinciaal Overleg.
- **Landelijk Draaiboek Waterverdeling en Droogte (LDWD):** Dit draaiboek beschrijft de informatie-uitwisseling, de afstemming van maatregelen en de communicatie bij (dreigende) landelijke watertekorten. Het draaiboek is opgesteld door de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling van het Watermanagement Centrum Nederland onder verantwoordelijkheid van de Stuurgroep Management Watercrises en Overstromingen.
- **Managementteam Watertekorten (MTW):** Dit team bespreekt het landelijke waterbeeld en neemt besluiten over maatregelen die genomen moeten worden in verband met de verdeling van water. Het valt onder de politieke verantwoordelijkheid van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en bestaat uit vertegenwoordigers van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, het KNMI, Rijkswaterstaat en de Unie van Waterschappen. Het MTW wordt geadviseerd door de waterbeheerders verenigd in de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling (LCW).
- **Normale omstandigheden:** situatie in de beheergebieden van de partijen waarin voldoende water beschikbaar is voor de wateraanvoer en de waterafvoer, er geen bijzondere afwijkingen in de aanvoer en/of afvoer op de boezem van de ontvangende en/of leverende partij zijn te verwachten en waarin er geen sprake is van een calamiteit.
- **Redeneerlijnen Slim Watermanagement:** Een redeneerlijn beschrijft hoe de waterbeheerders het water gezamenlijk verdelen in omstandigheden van (dreigend) watertekort of wateroverlast. Het is een gezamenlijke set beheergrensoverschrijdende afspraken.
- **Regionaal Droogte Overleg West-Midden-Nederland (RDO):** Het overlegorgaan dat, in perioden van regionale waterschaarste, afstemt met de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling over de regionale toestand.
- **Regionaal watertekort:** situatie waarin de zoetwateraanvoer via de reguliere zoetwateraanvoerroutes voor de beheergebieden van De Stichtse Rijnlanden, Rijnland, Delfland, Schieland en de Krimpenerwaard onvoldoende is en de inzet van alternatieve zoetwateraanvoerroutes, zoals vastgelegd in het waterakkoord KWA - DKW, nodig is.

- **Surplus:** de hoeveelheid water die nodig is om de zoetwaterzone in de Hollandsche IJssel in stand te houden. Het surplus is het verschil tussen de hoeveelheden aangevoerd en onttrokken water.
- **Verdringingsreeks:** In het Besluit kwaliteit leefomgeving is in artikel 3.14 vastgelegd dat de waterbeheerders bij ernstige watertekorten de zogenoemde verdringingsreeks hanteren voor de verdeling van het beperkt beschikbare zoetwater. De verdringingsreeks geeft de rangorde van maatschappelijke behoeften aan, die bij de verdeling van het beschikbare water in acht wordt genomen.

- **Watermanagement Centrum Nederland (WMCN):** In het Watermanagement Centrum Nederland werken het KNMI, waterschappen, Rijkswaterstaat en Defensie samen. Het WMCN zorgt voor landelijke berichtgeving en de gezamenlijke coördinatie bij watercrises.
- **Werken:** Installaties, zoals (keer)sluizen, stuwen, hevels, duikers en gemalen ten behoeve van de waterveiligheid en/of de wateraanvoer en waterafvoer.
- **Zoetwaterzone Hollandsche IJssel:** Een zoetwaterzone is een verziltingsgevoelig deel in het hoofdwatersysteem waar efficiënt kan worden gestuurd op het zoet houden. Het zijn geen afgesloten voorraden (zoals het IJsselmeer) waar een peilopzet kan worden gecreëerd om verzilting tegen te gaan.

Specifiek voor de bovenloop van de ongestuwde Hollandsche IJssel geldt dat deze in bepaalde droge situaties, zoals vastgelegd in het waterakkoord KWA - DKW, actief zoet wordt gehouden door water aan te voeren via de regionale watersystemen van De Stichtse Rijnlanden en Schieland en de Krimpenerwaard. Het doel is onttrekkingen van zoetwater uit dit deel van de Hollandsche IJssel te kunnen blijven faciliteren, ook als de monding en/of de benedenloop van de Hollandsche IJssel verzilt is. Om het zout uit de benedenloop op afstand te houden moet er iets meer water worden aangevoerd dan er kan worden onttrokken. Dit extra water wordt **surplus** genoemd.

Bijlage 2. Toelichting

Toelichting hoofdstuk 2. Partijen waterakkoord

De volgorde van de partijen in het waterakkoord is bepaald op basis van 'de plaats' in het stroomgebied. Dus eerst Rijkswaterstaat als wateraanvoerende partij. Vervolgens De Stichtse Rijnlanden als doorvoerende partij en daarna Rijnland als eerstvolgende ontvangende partij. Na Rijnland volgen Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard, die via Rijnland een deel van het zoete water krijgen aangevoerd.

Toelichting hoofdstuk 2. 7^e overweging

De Rijn-Maasmonding is een belangrijke zoetwatervoorziening voor een groot deel van West-Nederland. Deze zoetwatervoorziening bestaat uit verschillende deelsystemen waar de alternatieve zoetwateraanvoerroutes uit het waterakkoord KWA - DKW onderdeel van uitmaken. De verwachte verzilting van de Rijn-Maasmonding en deelsystemen in een periode van watervraag in de regio, vraagt om een gezamenlijke strategie hoe de resterende 'voorraad' in te zetten. De regionale afstemming hierover gebeurt in het Regionale Droogteoverleg (RDO) dat in tijden van (dreigend) watertekort wordt ingesteld. In het draaiboek RDO West-Midden-Nederland is een overzicht gegeven van de activiteiten en maatregelen die genomen kunnen worden door het RDO.

Toelichting hoofdstuk 2. 9e overweging

Tot 2024 was het waterakkoord één van de instrumenten van de Waterwet die waterbeheerders konden inzetten voor onderlinge afspraken over grensoverschrijdend waterbeheer. Met het ingaan van de Omgevingswet op 1 januari 2024 keert het waterakkoord als specifiek instrument of begrip niet terug. Wel kunnen waterbeheerders bestuurlijke afspraken blijven maken en dit 'waterakkoord' noemen. Ook niet-waterbeheerders kunnen bij die afspraken betrokken worden. Er gelden geen vormeisen of andere eisen. De waterakkoorden die al zijn gesloten, blijven van kracht.

Toelichting artikel 2. Fasering

- De ingebruikname en de uitvoering van de alternatieve zoetwateraanvoerroutes kent verschillende fases. In artikel 2 is per fase aangegeven:
 - wat deze fase inhoudt.
 - welke signaalwaarden aanleiding geven tot het instellen van deze fase.
 - wie verantwoordelijk is voor het laten ingaan van de fase.
- Als de beraadsgroep heeft besloten om de alternatieve zoetwateraanvoer te starten, wordt de uitvoering en de dagelijkse gang van zaken door het operationeel team uitgevoerd. De beraadsgroep wordt vervolgens periodiek geïnformeerd over de uitvoering.
- Binnen de verschillende fases kan sprake zijn van op- en afschalingsscenario's. Het is aan het operationeel team om, in overleg met de beraadsgroep en in afstemming met het Regionale Droogte Overleg (RDO), hier op basis van de (weers)omstandigheden naar te handelen.

In principe is in de uitvoeringsfase de volledige capaciteit van vier aanvoerroutes noodzakelijk om de regio West-Midden-Nederland van voldoende zoetwater te kunnen voorzien. In de voorbereidingsfase is al het werk erop gericht om de vier aanvoerroutes operationeel te krijgen. Om in de voorbereidingsfase onnodige verzilting van de Hollandsche IJssel te voorkomen (door een hoge watervraag bij Rijnland), kan De Stichtse Rijnlanden via het reguliere watersysteem (via het Noordergemaal) vaak al 3 m³/s naar Rijnland aanvoeren.

Ingeval van calamiteiten of gevaarlijke situaties kan de doorvoer per direct worden onderbroken of beëindigd. Partijen informeren elkaar hierover. Ook kan het voorkomen dat één van de partijen (tijdelijk) een hogere wateraanvoer wil. Een verzoek hiertoe en de afweging hierover vindt plaats in de beraadsgroep.

- De in de tabel weergegeven signaalwaarden zijn overgenomen uit de Redeneerlijn watertekort Hollandsche IJssel en gebaseerd op ervaringen van recente maatgevende droge perioden met afnemende Rijnafoer en hoge watervraag. Met nadruk wordt gesteld dat het signaalwaarden zijn. Of de Hollandsche IJssel daadwerkelijk verzilt is afhankelijk van diverse factoren, zoals het

weer (blijft het langdurige droog of gaat het regenen), de getijgemiddelde waterstandshoogte te Hoek van Holland, de rivierafvoer of de zoetwatervraag in het gebied.

Toelichting artikel 3. Organisatie en taken

In dit artikel is de organisatiestructuur uitgewerkt die nodig is om te komen tot een adequate en effectieve uitvoering van het waterakkoord KWA - DKW. Ten opzichte van het vorige waterakkoord is een aantal taken, zoals besluitvorming over start en einde inzet van de alternatieve zoetwataeraanvoer, belegd bij de beraadsgroep in plaats van bij de bestuurscommissie. De reden hiervoor is dat de inzet van de alternatieve zoetwataeraanvoerroutes de afgelopen jaren, door de frequente inzet, een voornamelijk operationeel karakter heeft gekregen. De beraadsgroep, bestaande uit de directeuren van de betrokken partijen, kan deze inzet goed binnen de reguliere verantwoordelijkheden afhandelen. Alleen ingeval van bijzondere omstandigheden (calamiteiten, vergaande beperkingen in de zoetwataeraanvoer) of indien één van de partijen dat wenst, komt de bestuurscommissie bij elkaar.

Daarnaast zijn ook de rollen van de technisch coördinator, de communicatiecoördinator en de secretaris vastgelegd. Die rollen bestonden al, maar waren nog niet expliciet in het waterakkoord opgenomen.

In artikel 3c lid VI is opgenomen dat de beraadsgroep adviseert bij calamiteiten. Hier is bewust het woord **adviseert** opgenomen omdat de afhandeling van calamiteiten een eigenstandige bevoegdheid van de diverse partijen is.

Toelichting artikel 4. Verplichtingen

Dit artikel bevat de inspanningsverplichting voor de partijen om, onder de gegeven omstandigheden het naar beste kunnen, zoetwater te leveren voor de alternatieve zoetwataeraanvoerroutes tot maximaal de in het waterakkoord aangegeven hoeveelheden. De beheerders van de alternatieve zoetwataeraanvoerroutes dragen zorg dat deze voorzieningen te allen tijde bedrijfs- en gebruiksgereed zijn. Indien (voorzien wordt dat) tijdens een regionaal watertekort een alternatieve zoetwataeraanvoeroute gedurende een bepaalde periode niet inzetbaar is, waardoor het gewenste debiet niet kan worden gerealiseerd, informeert de beheerder de technisch coördinator hierover.

Inzet van de alternatieve zoetwataeraanvoerroutes vindt vaak plaats in een periode van een regionaal watertekort. Er kan dan ook geen garantie worden gegeven dat de in dit artikel weergegeven hoeveelheden zoetwater daadwerkelijk beschikbaar zullen zijn. Op advies van de landelijke coördinatiecommissie waterverdeling (LCW) kan het Managementteam Watertekorten (MTW) een besluit nemen over de waterverdeling in het hoofdwatersysteem. De LCW baseert haar advies op basis van het wateraanbod van het hoofdsysteem, de watervraag van de regio's en van het hoofdsysteem, de diverse waterakkoorden en de prioriteiten zoals vastgelegd in de verdringingsreeks.

Verhouding waterakkoord versus verdringingsreeks

Het waterakkoord KWA - DKW is een set aan afspraken op basis waarvan de betrokken partijen zich inspannen om, gegeven de in het waterakkoord beschreven omstandigheden, via alternatieve routes zoetwater naar de regio West-Midden-Nederland aan te voeren. Dit is noodzakelijk om de functies die zich in de verdringingsreeks bevinden van voldoende zoetwater te voorzien. Conform de verdringingsreeks krijgen de functies uit categorie 1 prioriteit op de functies in categorie 2, en zo verder.

Belangrijk om op te merken is dat de functies in de categorieën 3 en 4 tijdens een regionaal watertekort al beperkingen kunnen ondervinden. Onder andere doordat er niet tot veel minder kan worden doorgespoeld ter beperking van de verzilting vanuit diepe kwelpolders of door indringing vanuit het Noordzeekanaal. Deze verminderde doorspoeling kan leiden tot een bepaalde mate van verzilting. Daarnaast kan door schutbeperkingen scheepvaart hinder ondervinden. Overigens geldt wel dat één en ander 'niet met een schaarstje te knippen' is: de verschillende categorieën uit de verdringingsreeks liggen door elkaar heen, verspreid over het hele gebied.

Indien Rijkswaterstaat op advies van de LCW niet meer de in het waterakkoord vastgelegde debieten kan leveren, wordt het nog beschikbare zoete water zoveel als mogelijk ingezet voor de categorie 1 en 2 functies. Dit kan leiden tot (tijdelijke) verzilting van delen van watersystemen en/of diverse maatregelen (zoals afsluiten van delen van watersystemen) om zoet water een bepaalde kant op te sturen.

Tabel artikel 4b

In artikel 4b zijn alleen de (maximale) debieten weergegeven die ten behoeve van de alternatieve zoetwateraanvoer vanuit het Amsterdam-Rijnkanaal en de Lek kunnen worden onttrokken.

Daarnaast onttrekken de verschillende waterbeheerders langs het Amsterdam-Rijnkanaal en de Lek, conform de geldende waterakkoorden, ook nog water voor het reguliere beheer uit betreffende wateren. Die laatste hoeveelheden maken geen onderdeel uit van dit waterakkoord.

Uitvoering

De Stichtse Rijnlanden, Rijnland, Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard beheren en bedienen alle alternatieve zoetwateraanvoerroutes (inclusief installaties zoals gemalen en inlaten) in de eigen beheergebieden. Bij ingebruikstelling van de alternatieve zoetwateraanvoerroutes voeren de hoogheemraadschappen alle noodzakelijke voorbereidingen en activiteiten uit. Daaronder valt ook (eventuele) communicatie over beperkingen en stremmingen voor de scheepvaart.

De Bergsluis in Rotterdam, de verbinding tussen Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard, wordt bediend door de gemeente Rotterdam. Schieland en de Krimpenerwaard, Delfland en de gemeente Rotterdam hebben een specifieke overeenkomst rondom bediening van deze sluis in functie van waterdoorvoer. Het voornemen is om in de nabije toekomst waterinlaat via een leiding parallel aan de sluis te laten plaatsvinden. Daarbij wordt de bedieningsovereenkomst aangepast, wat niet van invloed is op de afspraken in voorliggend waterakkoord.

Voor het beheer en de bediening van betreffende voorzieningen hebben betreffende hoogheemraadschappen draaiboeken/protocollen opgesteld. Deze documenten maken geen onderdeel uit van het waterakkoord. Het is de verantwoordelijkheid van de verschillende partijen om hun 'eigen' draaiboeken/protocollen actueel te houden.

Toelichting artikel 5. Zoetwaterverdeling

In artikel 5 is uitgewerkt hoe tijdens de inzet van de alternatieve zoetwateraanvoerroutes het zoete water over de verschillende partijen wordt verdeeld. Tevens is uitgewerkt hoe om wordt gegaan met de zoetwaterzone die wordt opgebouwd in de Hollandsche IJssel en wie wanneer besluit tot inzet daarvan.

De weergegeven getallen zijn daggemiddelden. Het kan dus zijn dat op bepaalde momenten van de dag door omstandigheden iets hogere debieten worden gerealiseerd, terwijl op andere momenten juist lagere debieten worden gerealiseerd.

Door De Stichtse Rijnlanden wordt maximaal 15 m³/s naar Rijnland aangevoerd. In principe 11 m³/s via sluis Bodegraven en 4 m³/s via de Waaiersluis, maar in de praktijk kan ook een iets andere verdeling worden gehanteerd. Bijvoorbeeld 13 m³/s via sluis Bodegraven en 2 m³/s via de Waaiersluis.

Op het moment dat het besluit wordt genomen om de alternatieve zoetwateraanvoerroutes in te zetten, kan het meerdere dagen duren voordat de daadwerkelijke debieten kunnen worden geleverd. Watergangen moeten worden gemaaid, stroomrichtingen moeten worden omgedraaid, waterpeilen moeten worden opgezet. Het duurt 1 tot 2 dagen voordat een druppel water die wordt ingelaten vanuit het Amsterdam-Rijnkanaal en/of de Lek, bij Bodegraven het gebied van Rijnland instroomt.

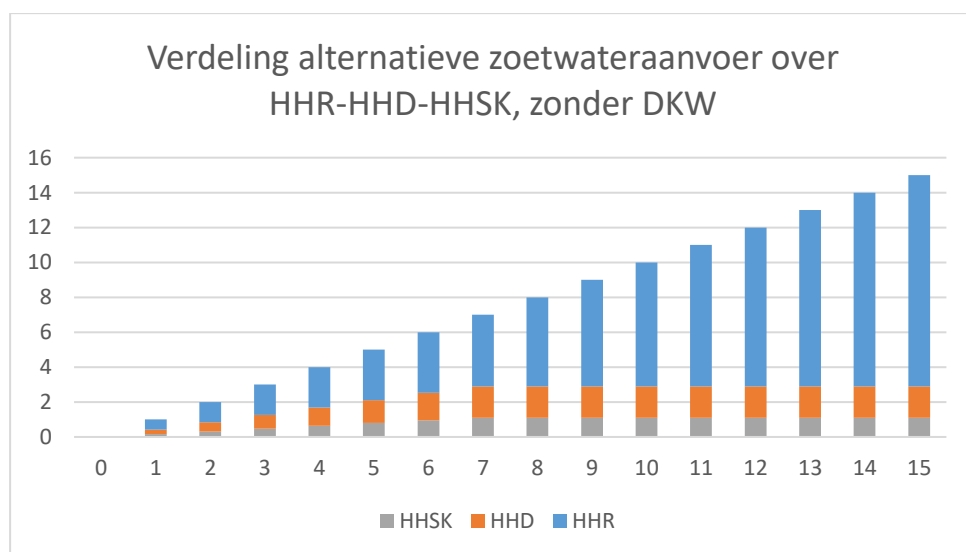
In onderstaande tabel zijn de verschillende hoeveelheden overzichtelijk weergegeven (wat netto bestemd is per hoogheemraadschap en de zoetwaterzone in de Hollandse IJssel).

Maximale daggemiddelde aanvoerdebieten in m ³ /s	TOTAAL	Rijnland	Delfland	Schieland en de Krimpenerwaard	Surplus zoetwater zone Hollandse IJssel
Aanvoer via sluis Bodegraven	11	8,1	1,8	1,1	nvt
Aanvoer via Waaiersluis en DKW naar zoetwaterzone Hollandse IJssel	9,5 (4 via Waaiersluis en 5,5 via DKW)	5,25	nvt	2,25	2
Totaal	20,5	13,35	1,8	3,35	2

Toelichting artikel 5d. Aangepaste verdeling

Verdeling van het water over Rijnland, Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard (zonder DKW), indien de aanvoer via De Stichtse Rijnlanden kleiner is dan 15 m³/s.

Totale aanvoer via De Stichtse Rijnlanden [m ³ /s]	Rijnland [58%]	Delfland [26%]	Schieland [16%]
0	0	0	0
1	0,6	0,3	0,2
2	1,2	0,5	0,3
3	1,7	0,8	0,5
4	2,3	1,0	0,6
5	2,9	1,3	0,8
6	3,5	1,6	1,0
7	4,1	1,8	1,1
8	5,1	1,8	1,1
9	6,1	1,8	1,1
10	7,1	1,8	1,1
11	8,1	1,8	1,1
12	9,1	1,8	1,1
13	10,1	1,8	1,1
14	11,1	1,8	1,1
15	12,1	1,8	1,1

Toelichting artikel 6. Communicatie

Inzet van de alternatieve zoetwataeraanvoer routes heeft (mogelijk) gevolgen voor diverse partijen, te weten:

- Gebruikers van zoetwater zoals de agrarische sector en de natuurbeheerorganisaties.
- Langs de alternatieve zoetwataeraanvoer routes wonende mensen en bedrijven.
- Recreanten die gebruik maken van de diverse aanvoer routes.
- Beroepsvaart die (mogelijk) gehinderd wordt door schutbeperkingen en/of peilopzet.

Doel van de communicatie

De communicatie over de alternatieve zoetwataeraanvoer moet leiden tot de volgende resultaten:

- Informeren over de inzet van de alternatieve zoetwataeraanvoer routes en de maatregelen die daarvoor worden genomen.
- Vertrouwen wekken bij de omgeving over de aanpak.
- Zelfredzaamheid van belanghebbenden bevorderen door informatie te geven over wat zij zelf kunnen doen om gevolgen/schade te beperken.
- Betekenis geven wanneer blijkt dat dit nodig is.

Wie doet wat?

- De brede communicatie, zoals het starten en stopzetten, over de inzet van de alternatieve zoetwataeraanvoer routes valt onder de verantwoordelijkheid van de beraadsgroep. In de dagelijkse praktijk wordt hier, onder voorzitterschap van de communicatiecoördinator, invulling aan gegeven door de communicatieadviseurs van de verschillende partners.
- De communicatiecoördinator is aanwezig bij de vergaderingen van de beraadsgroep en de bestuurscommissie.
- De voorzitter van de bestuurscommissie is de woordvoerder voor overkoepelende aangelegenheden. Hij/zij wordt daarbij ondersteund door de woordvoerder van Rijnland.
- Zaken die specifiek op een bepaalde waterbeheerder betrekking hebben, vallen onder verantwoordelijkheid van betreffende waterbeheerder.
- In het draaiboek communicatie zijn de diverse rollen, taken en wijze van communicatie verder uitgewerkt. Betreffend draaiboek maakt geen onderdeel uit van het waterakkoord, maar is een verdere uitwerking (praktische invulling) van de afspraken in het waterakkoord. Betreffend draaiboek wordt waar nodig periodiek bijgesteld.

Toelichting artikel 7. Calamiteiten

Wanneer zich in het beheergebied van één van de partijen een calamiteit voordoet of dreigt voor te doen, heeft deze partij de inspanningsverplichting de calamiteit of het incident te bestrijden en de partijen die gevolgen (kunnen) ondervinden van de calamiteit of het incident, zo snel mogelijk te informeren.

Het bestrijden van een (al dan niet dreigende) calamiteit of incident verloopt conform het calamiteitenbestrijdingsplan van de desbetreffende partij met inachtneming van de afspraken in dit artikel.

In geval van calamiteiten in een beheersgebied kan de desbetreffende dijkgraaf of hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat (HID) de verantwoordelijkheid nemen om een alternatieve zoetwataeraanvoer route met onmiddellijke ingang stil te leggen. De betreffende dijkgraaf of HID is per direct verantwoording schuldig aan de voorzitter van de bestuurscommissie.

De bestuurscommissie adviseert in dergelijke gevallen of en zo ja wanneer, de wateraanvoer hersteld wordt. Voorbeelden van calamiteiten zijn:

- kadebreuken, waardoor de waterstand in het aanvoertraject snel daalt.
- plotseling zeer sterke regenval, waardoor het peil snel stijgt.
- het buiten gebruik raken van eenemaal.
- een waterverontreiniging, bijv. een olielozing of het vrijkomen van gevaarlijke stoffen.

Zoals ook in artikel 3c lid VI weergegeven kan de beraadsgroep en/of de bestuurscommissie ingeval van calamiteiten de eigenstandige bevoegdheid van betrokken partijen nooit overrulen.

Toelichting artikel 8. Financieel

De Stichtse Rijnlanden en de Schieland en de Krimpenerwaard moeten voor het in stand houden en het laten functioneren van de alternatieve zoetwateraanvoerroutes kosten maken, ook als ze niet daadwerkelijk worden ingezet. Denk hierbij aan het beheren en onderhouden van de verschillende kunstwerken zoals gemalen, inlaten, stuwen en watergangen. Daar komen tijdens daadwerkelijke inzet verschillende kosten bij zoals energie, extra maaibeurten van watergangen etc. Deze kosten worden doorberekend aan de waterschappen die een deel van dit water ontvangen.

KWA-route: Stichtse Rijnlanden – Rijnland

Zoals in artikel 8 aangegeven is in het waterakkoord Rijnland – De Stichtse Rijnlanden de jaarlijkse vaste bijdrage vastgelegd die Rijnland aan De Stichtse Rijnlanden betaalt voor het instandhouden en conform waterakkoord inzetten van de alternatieve zoetwateraanvoerroutes.

KWA-route: Rijnland – Delfland – Schieland en de Krimpenerwaard

Rijnland voert een deel van dit water weer door naar Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard. Daarvoor brengt Rijnland kosten in rekening, zoals weergegeven in artikel 8b. Deze kosten, gebaseerd op het jaarlijkse vaste bedrag dat Rijnland aan De Stichtse Rijnlanden betaalt voor het inzetten en instandhouden van de alternatieve zoetwateraanvoerroutes, moet worden gezien als een afgesproken compromis. Dit komt door de complexiteit van de kosten die met de aanvoerroutes gemoeid zijn en het feit dat de diverse voorzieningen ook voor andere functies dan de KWA of de DKW worden ingezet. Het ontvlechten en vervolgens toedelen van kosten aan een specifieke functie, inclusief de vraag welke uitgangspunten daarbij te hanteren, kon nu vanwege het ontbreken van gedetailleerde (kosten)gegevens niet goed worden berekend. De waterschappen spreken dan ook af om bij de eerstvolgende evaluatie van het waterakkoord over 5 jaar de uitgangspunten voor de kostenverrekening opnieuw te bepalen.

Achtergrondinformatie: waterakkoord-hoeveelheden en werkelijke hoeveelheden doorvoer

Volgens het waterakkoord hebben Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard 'recht' op respectievelijk 1,8 m³/s en 1,1 m³/s KWA-water bij inzet van de KWA. In praktijk worden door beide waterschappen veel lagere volumes afgenomen. Veelal is maar een deel van het debiet benodigd, en ook is het aantal dagen dat deze waterschappen de afgelopen jaren KWA-water gebruikten, korter dan het aantal dagen dat Rijnland bij De Stichtse Rijnlanden water afnam. Dit heeft verschillende oorzaken:

- Beschikbaar zijn van alternatieve aanvoer tijdens droge situaties (met name het Brielse Meer bij Delfland);
- Acceptatie van een iets hoger zoutgehalte in het water, waardoor Schieland en de Krimpenerwaard wat langer uit de Hollandsche IJssel inneemt;
- Specifieke maatregelen tegen verzilting, zoals de schutbeperkingen bij de Parksluizen van Delfland.

Als voorbeeld: bij het aantal dagen KWA-inzet van 2018 en 2022 zou Delfland in theorie recht hebben op 17,5 miljoen kuub water. De praktijk laat zien dat dat tijdens 'echte' KWA-situaties veel minder was, namelijk 4 miljoen in 2018 en 3 miljoen in 2022.

Bij de kostenafrekening wordt onderscheid gemaakt naar een variabel bedrag op basis van de daadwerkelijk geleverde hoeveelheden water en een jaarlijks vast bedrag gebaseerd op verwachte (fictieve) af te nemen hoeveelheden water. Dit als een soort van verzekeringspremie voor de vaste kosten die gemoeid zijn met de instandhouding van de aanvoerroutes van De Stichtse Rijnlanden:

- Het bedrag van het variabele deel is zo gekozen (30 euro per 1.000 m³) dat dit gelijk is aan het bedrag dat Delfland in reguliere aanvoersituaties (geen KWA-aanvoer door De Stichtse Rijnlanden) aan Rijnland betaalt. Dat heeft als groot voordeel dat per jaar maar één rekening hoeft te worden opgemaakt en er niet van verschillende bedragen hoeft te worden uitgegaan.
- Het vaste bedrag is gebaseerd op de helft van het maximale debiet dat volgens het waterakkoord door Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard gedurende een KWA-periode kan worden afgenomen.

DKW-route: Schieland en de Krimpenerwaard - Rijnland

De kostprijs die Schieland en de Krimpenerwaard in rekening brengt bij Rijnland voor de DKW is op eenzelfde wijze opgebouwd als de KWA-cijfers van De Stichtse Rijnlanden.

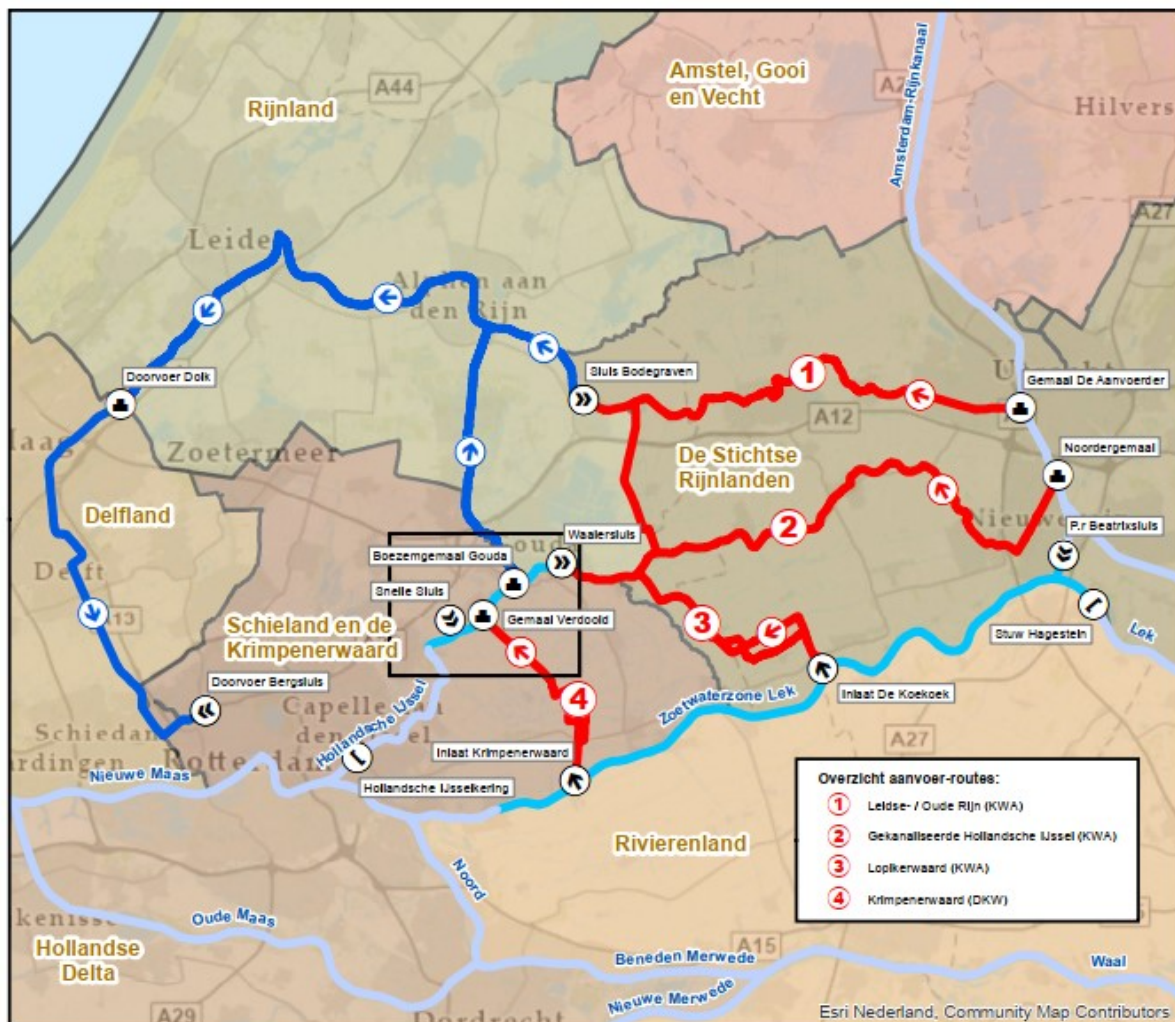
Ook hier wordt bij de kostenafrekening onderscheid gemaakt naar een variabel bedrag op basis van de daadwerkelijk geleverde hoeveelheden water en een jaarlijks vast bedrag gebaseerd op verwachte (fictieve) af te nemen hoeveelheden water. Het vaste bedrag van 13.300 euro is zo gekozen dat de jaarlijkse afdracht van Schieland en de Krimpenerwaard aan Rijnland (voor de KWA-route) gelijk is aan de jaarlijkse bijdrage van Rijnland aan Schieland en de Krimpenerwaard (voor de DKW-route). Dit maakt de onderlinge verrekening eenvoudiger doordat beide bedragen tegen elkaar kunnen worden weggestreept.

Toelichting artikel 9. Overdracht gemaal de Aanvoerder

Gemaal de Aanvoerder zorgt ervoor dat tijdens een regionaal watertekort water vanuit het Amsterdam-Rijnkanaal via de Leidsche Rijn naar West-Midden-Nederland kan worden aangevoerd. Het beheer, onderhoud en de bediening van dit gemaal vindt plaats door De Stichtse Rijnlanden. Het eigendom van het gemaal is nog in handen van het Rijk (Rijksvastgoedbedrijf). Bij de bouw/verplaatsing van dit gemaal is in 2009 afgesproken dat het eigendom zou worden overgedragen aan de waterschappen. Die afspraak is nooit geëffectueerd. Doel van artikel 9 is om zo snel als mogelijk invulling te geven aan deze formele overdracht.

Bijlage 3. Kaart met aanvoerroutes

Alternatieve zoetwateraanvoer West-Midden-Nederland (KWA+DKW)

Legenda

- Aanvoerroutes
- Zoetwaterzone HIJ en Lek
- Doorvoerroute
- Hoofdwatersysteem
- ↗ Aanvoer
- ↗ Doorvoer
- ↗ Inlaat
- Gemaal
- ⌘ Sluis
- 1 Stuw

Bijlage 4. Historisch perspectief

1872 – 1950, aanleg en verdieping Nieuw Waterweg

In het midden van de negentiende eeuw was Rotterdam al één van de grootste havensteden van Nederland. Maar de positie verslechterde door de slechte verbinding met open zee. Eind negentiende eeuw werd dan ook besloten om de Nieuwe Waterweg aan te leggen, waardoor de haven van Rotterdam direct toegang kreeg tot de Noordzee. In 1872 waren betreffende werkzaamheden gereed en voeren de eerste schepen door de Nieuwe Waterweg naar Rotterdam.

Een direct gevolg van de aanleg was wel dat de invloed van de zoute Noordzee dieper landinwaarts merkbaar was. De diverse verdiepingen en havenuitbreidingen die daarna plaatsvonden versterkten dit effect. Het gevolg hiervan was dat Delfland op een gegeven moment geen zoetwater meer uit de eigen regio kon inlaten. Delfland was daardoor voor de zoetwatervoorziening in droge perioden grotendeels aangewezen op Rijnland.

Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard zijn voor de zoetwatervoorziening in droge perioden al eeuwen afhankelijk van de Hollandsche IJssel. Echter, door de aanleg van de Nieuwe Waterweg en de diverse verdiepingen daarvan bleek rond de Tweede Wereldoorlog dat bij lage Rijnafvoeren, en een daarmee samenhangende versterkte zee-invoerd, ook de monding van de Hollandsche IJssel te verziltten. Hierdoor kwam in droge perioden ook de zoetwatervoorziening van Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard in het gedrang.

1950 – 1989, onderzoeken naar alternatieve zoetwater aanvoerroutes

Vanaf 1950 zoeken de drie hoogheemraadschappen samen met het Rijk en de provincie Zuid-Holland naar mogelijkheden om de regio structureel van voldoende zoetwater te kunnen blijven voorzien. Het eerste concrete plan betrof een kanaal tussen Maarssen en Bodegraven met een capaciteit van 66 m³/s en een kanaal tussen Waddinxveen en Voorburg met een capaciteit van 23 m³/s. Het eerstgenoemde kanaal diende om Rijnland en langs de aanvoerroute gelegen gebieden van water te voorzien. Het laatstgenoemde kanaal vooral om Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard via Rijnland van water te voorzien. Financieel bleek dit niet haalbaar. Rond 1980 zijn voor het kanaal Maarssen-Bodegraven nog twee alternatieven uitgewerkt, namelijk een kanaal door de Lopikerwaard en een kanaal door de Krimpenerwaard, maar ook die bleken niet (financieel) haalbaar. Uiteindelijk werd besloten tot de aanleg van een 4 kilometer lange buisleiding van het Brielse Meer naar Delfland, de Brielse Meerleiding. Dit was een alternatief voor het kanaal tussen Waddinxveen en Voorburg.

Eind jaren tachtig van de vorige eeuw werd uiteindelijk ook besloten om met de bestaande waterinfrastructuur en kleinschalige voorzieningen de aanvoer van zoetwater naar (de rechtsvoorgangers van) De Stichtse Rijnlanden, Rijnland, Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard veilig te stellen. Wel moesten aanpassingen worden gedaan. Het Rijk heeft de kosten hiervan grotendeels gesubsidieerd.

1989 – 2015, het eerste waterakkoord KWA ondertekend

Eén van de voorwaarden van het Rijk was dat met een waterakkoord het beheer, onderhoud en de inzet/bediening van de werken en voorzieningen moest zijn verzekerd. Op 1 november 1989 is daartoe door de betrokken partijen een overeenkomst - in de vorm van een waterakkoord - ondertekend. Deze beheersovereenkomst werd in 2005 vervangen door het waterakkoord KWA.

In 2003 en in 2011 is de KWA daadwerkelijk in werking getreden. De betrokken organisaties hebben naar aanleiding hiervan evaluaties uitgevoerd. De aanbevelingen hiervan zijn verwerkt in het geactualiseerde waterakkoord van 2015.

2015 – 2023, de klimaatverandering zet door en de capaciteit van de KWA wordt vergroot

De zeer droge zomers van 2018 en 2022, gekoppeld aan een historische lage Rijnafvoer, heeft de nationale discussie over de zoetwatervoorziening op scherp gezet. Ook ingrepen als de meest recente verdieping van de Nieuwe Waterweg hebben invloed op de mate van zoutindringing vanaf zee. Mede dankzij de inzet van de KWA in 2018, 2022 en 2023 is de zoetwatervoorziening in stand gebleven.

Echter, de vanzelfsprekendheid waarmee West-Midden-Nederland in droge perioden van voldoende zoet water kan worden voorzien, is niet meer. De hoogheemraadschappen bereiden zich samen met

Rijk, provincies en de diverse sectoren daarop voor. Eén van de maatregelen is het vergroten van de capaciteit van de zoetwateraanvoerroutes via het beheergebied van De Stichtse Rijnlanden van 6,8 m³/s naar 15 m³/s. De werkzaamheden hiervoor zijn in 2023 afgerond. Daarnaast wordt gewerkt aan een nieuwe doorvoerroute door de Krimpenerwaard waarmee rond 2027 vanuit de Lek 5,5 m³/s naar de Hollandsche IJssel kan worden aangevoerd. Door deze capaciteitsvergroting was het noodzakelijk het waterakkoord aan te passen. Deze actualisatie is in 2024 afgerond.

Ten slotte

Met alleen het vergroten van de zoetwateraanvoer zijn we er niet. In 2018 is gebleken dat een capaciteit van 15 m³/s van de KWA niet voldoet bij extreme watervraag. Bovendien is er nog meer water nodig om de bodemdaling af te remmen. Er wordt dan ook, samen met het Deltaprogramma, gewerkt aan verdere optimalisering van de zoetwateraanvoer. Echter, op termijn is in droge perioden steeds minder zoetwater beschikbaar en moet ook naar alternatieven worden gekeken zoals vermindering van het watergebruik en het omgaan met verzilting. Ook daar bereiden de waterbeheerders zich samen met de diverse overheden en sectoren, zoals de land- en tuinbouworganisaties en de natuurorganisaties, op voor.